

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 100 / DECEMBRIE 2019

100

Profesorul – actor pe scena școlii

| **CARMEN ȘERBĂNESCU**

Dezvoltarea emoțională la copii și tehnicile creative

| **DANIELA LAVRIC**

Antiviolența, un deziderat al zilelor noastre

| **LILIANA PRICOPI**

Eficiența metodei pălărilor gânditoare în receptarea textelor lirice

| **LIVIU CHIFANE**

Revista iTeach: Experiențe didactice. Mozaic retrospectiv 2019

| **OLIMPIUS ISTRATE**

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

dr. Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea
Profesorilor)

dr. Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

dr. Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (Institutul de Științe ale Educației)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea
Personalului Didactic)

dr. Ema FÂCIU (Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău, Școala doctorală; Casa
Corpului Didactic "Grigore Tăbăcaru" Bacău)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Profesorul – actor pe scena școlii

De **Carmen Serbanescu**

Fiecare dintre noi suntem „actori” pe marea scenă a vieții, pentru că îndeplinim mai multe roluri: suntem părinți, copii, frați, prieteni, avem o meserie. Sunt de părere că profesorii au un statut special, din acest punct de vedere, printre celelalte meserii. Ei sunt cei care trebuie să pregătească elevii pentru a deveni și ei „actori” în viața lor personală și profesională, adică de a-i face pe adolescenți să înțeleagă că trebuie să performeze bine, responsabil și, nu în ultimul rând, cu plăcere și bucurie. Modalități de comunicare eficientă, de dezvoltare a empatiei, de depășire a barierelor în comunicare se pot învăța la ora de română și aplica, după aceea, ori de câte ori e nevoie. Elevii trebuie să-și dezvolte aspecte importante ale inteligenței sociale, care îi ajută să se adapteze la situațiile variate pe care le vor întâlni la locul de muncă și nu numai aici.

A fi sau a nu fi actor?

Iată o nouă întrebare a profesorului. Și nu numai o întrebare, ci și o provocare. Într-un fel, fiecare dintre noi suntem niște actori. Viața este o mare scenă și fiecare dintre noi răsărim la un moment dat de după o cortină, né jucăm rolul și, la un moment dat, fie né retragem în culise ușor-ușor, fie aceeași cortină cade peste noi în mod neașteptat.

Jucăm un rol? Sigur că da! De fapt, chiar mai multe, unele consecutive, altele concomitente: de copil, adolescent, tânăr, matur, a doua tinerețe, bătrânețe, a treia tinerețe, soț/ soție, mamă/tată, soră/frate, prieten/ă, bunic/ă, profesor, actor, șofer etc. De cele mai multe ori, ele se întrepătrund, se amestecă, se influențează, se intercondiționează. O mamă știe, de exemplu, cum a fost ca adolescent sau copil, ea știe să fie o prietenă bună, dând sfaturi unei alte mame care are probleme cu fiul/fiica.

Poți să fii doar soție în anumite situații? Sau profesoară?

Se zice că, intrând pe poarta vieții profesionale (respectiv a școlii), problemele le lași afară și în școală ești doar profesor. Deja joci un rol. Și încerci să ieși din celelalte roluri. Să fii acolo și atunci cu toată ființa ta (asta ar fi ideal, însă nu né reușeste întotdeauna). Dar putem să încercăm măcar. Dacă îți propui și te străduiești să te concentrezi doar pe momentul prezent, sunt mari șanse să uiți de problema care te-a însoțit până la poarta liceului. Ba chiar ar fi posibil ca atmosfera dintr-o clasă să te umple de bucurie. Sau un elev să te facă să zâmbești. Să te simți energizat și înviorat. Adică altfel de cum ai pășit pe poarta liceului. Dacă vrei, se poate. Dacă nu vrei, nu se poate. Deci, totul pornește de la intenție, conștientizare, voință.

De ce este profesorul un actor?

Pentru că performează în fața unui public auditor. Își spune replicile, trebuie să îl convingă pe celălalt de valoarea celor transmise, să provoace la celălalt o modificare de comportament, și la nivel intelectual, și la nivel afectiv. Există un catharsis și în clasă (sau ar trebui să existe). Elevul se înalță prin cultură și cunoaștere pe o nouă treaptă și această experiență a devenirii trebuie să îi producă plăcere, bucurie, fericire. Fiecare oră este un pas pe

drumul acesta al mersului ascendent.

Pe de altă parte, profesorul se simte și el înălțător prin simplu fapt că execută un act de modelare sau chiar de creație. Creează un nou om. Și nu numai unul! Și nu doar într-un an! Este un proces permanent cu aceleași valențe creatoare în fiecare zi. Poate unii dintre noi am uitat că suntem niste creatori, niste artiști, niste mici demiurghi. Dacă redescoperim importanța și frumusețea meseriei noastre în mintea și în sufletul nostru, readucem plăcerea „acțiunii” la oră. Și, după cum spuneam, să né jucăm implicați rolul de profesor și să uităm de factori externi (salarii, atitudinea unor părinți, atitudinea societății, factorul politic dezinteresat sau chiar acuzator etc) care ar putea să né deranjeze în actul nostru creator și în plăcerea de a-l realiza!

Din păcate, unii pierd conștiința importanței și frumuseții activității lor. Și atunci trebuie puțin „scuturați” din exterior sau să se trezească singuri când simt că omul din fața elevilor a devenit o marionetă, cu un zâmbet – grimasă, cu mișcări rigide, economico-motorii și cu un suflet...de fapt, care suflet? El a rămas undeva pe drum, undeva în fața unei clase sau corectând lucrarea elevului din banca 4 de la geam sau în spatele unui morman de hârtii ce trebuia a fi rezolvate în două zile sau... Piedici sunt destule. Una dintre cele mai mari este rutina. Cum să faci același rol în fața elevului 2456?! Rolul e același – de profesor, spectatorii noștri, elevii, se schimbă zilnic, revin săptămânal, dispar din sala de spectacol după 4 ani, apar alții noi și iar și iar. Ține de noi să avem interpretări diferite, să căutam noul și să îl expunem cu bucurie. O atitudine deschisă și entuziastă va crea o ora atractivă și o relație deosebită cu „spectatorul-elev”.

Profesorul este un actor pentru că este „cameleonic” și își adaptează discursul la auditoriu. Trebuie să vorbească mai tare? Să stea drept și să atragă privirile? Să coboare vocea pentru a crea o apropiere față de cei din fața lui? Să transmită energie, chiar dacă a lui tinde spre zero? Da! Trebuie să facă orice pentru a crea un spectacol bun.

Profesorul este și om de știință, și cercetător, și pedagog, și psiholog, și partener, și manager negociator, și informatician... iată câte roluri deodată! Nu doar două într-unul! 6-8 într-unul.

În cadrul orei? Prin metode tradiționale, expositive, profesorul poate transmite, într-un timp scurt, multe informații. Elevilor, pe de altă parte, li se solicită atenția timp de 50 de minute, 6 -7 ore zilnic și o permanentă adaptare la materii dintre cele mai diferite, la stiluri diferite, la conținuturi uneori neinteresante. Oricât de mult ar încerca să facă față, elevii, în timp, își găsesc modalități de a se proteja, devenind simpli spectatori. Din acest motiv, din punctul meu de vedere, profesorul trebuie să adapteze în permanență metodele de predare, astfel încât să capteze atenția elevului. Deci, pe lângă monologul care trebuie să atragă, profesorul trebuie să creeze un spectacol interactiv, ba chiar, de multe ori, să se retragă din centrul acțiunii, să-și asume rolul de regizor și să le permită elevilor să devină actori. În această situație, a apela la tehnicile teatrale nu poate fi decât o soluție salvatoare. Accentul se mută astfel de la cunoștințele transmise, la modalitățile în care acestea sunt redade.

Lucrarea de față își propune să analizeze **impactul pe care îl are arta dramatică asupra actului didactic**, la nivelul receptării informațiilor de către elev, al integrării acestuia în grup și dezvoltării diverselor laturi ale personalității acestuia. Arta dramatică transformă actul educativ într-o experiență plăcută

pentru elev, îi oferă posibilitatea descoperirii de sine, precum și a colegilor, iar captarea informațiilor se face în cel mai agreabil mod – prin joc. Jocul îi dă ocazia elevului să își exprime sentimentele, emoțiile, atitudinile prin limbaj sau non-verbal. Lucrul în grup oferă armonie clasei de elevi și în același timp îi ajută să își definească relațiile cu ceilalți. Evaluarea rezultatelor unor astfel de activități este complexă, presupune mai mult efort decât evaluarea clasică, dar poate fi mai eficientă, deoarece profesorul poate descoperi aspecte inedite ale personalității și creativității elevului. De asemenea, arta dramatică apelează la acea latură estetică care există în fiecare dintre noi și poate îmbunătăți procesul educativ prin crearea unei imagini pozitive și prin atragerea elevilor, chiar și a elevilor-problemă spre școală și învățatură. Educarea elevilor capătă astfel un caracter dinamic și creativ.

Printre rezultatele care se pot obține prin folosirea artei dramatice ca parte a procesului educativ pot fi amintite: dezvoltarea proceselor psihice (memorie, atenție, gândire, imaginație); dezvoltarea spiritului de echipă prin colaborare și cunoaștere; eliminarea sentimentelor negative (frica de comunicare, timiditatea, neîncrederea); eliminarea complexelor de inferioritate, a nervozității și a inapetenței verbale și de acțiune, temperarea unui caracter rebel sau, după caz, dezinhibarea unui introvertit; crearea mobilității fizice și psihice pentru comunicare; dobândirea cunoștințelor într-un mod plăcut; depistarea și corectarea problemelor de dicție; descoperirea talentelor și aptitudinilor în domeniul teatrului și dezvoltarea lor.

Teatrul oferă o perspectivă diferită asupra realității transpunând-o într-o dimensiune ludică. Jocul este cea mai plăcută cale de învățare. Acest lucru nu este valabil doar pentru elevul care descoperă un mod plăcut de a învăța, ci și pentru profesor, care are posibilitatea de a își descoperi mai bine elevii și de a îi evalua dintr-o altă perspectivă.

Profesorul nu mai este figura severă care dirijează învățarea, el devine regizorul din umbră, iar reflectorul se mută pe elevi și pe cum aleg să interpreteze rolul. Ei trebuie să și-l asume, să accepte regulile jocului și să le respecte. De aceea, implicit, teatrul oferă posibilitatea de a-i determina pe copii să asimileze lucruri noi de bună voie, fără a apela la mijloace coercitive, mijloace pe care, bineînțeles, au tendința de a le refuza, deoarece nu prezintă plăcerea jocului.

În accepția multora, începutul școlii este începutul ruperii de ludic, trecerea de la joc și joacă la învățatură și seriozitate. Părinții și chiar și unii profesori privesc aceste lucruri drept opuse, iar joaca este percepută ca un obstacol în calea învățării. Introducerea artei dramatice în clasă ca metodă de facilitare a predării unei materii sau chiar ca disciplină nouă, schimbă percepția asupra jocului și dă o nouă dimensiune procesului educativ. Teatrul facilitează învățarea și, în același timp, ajută elevul să își descopere potențialul creativ și să se descopere pe sine.

Tehnicile teatrale, jocul în speță, au avantajul de a-l provoca pe elev în mod constant. Astfel, se trece de la activitatea frontală la lucrul pe echipe. În acest fel, elevul capătă încredere în sine, curajul de a-și exprima opinia (dacă mediul creat este de așa natură încât divergențele de opinie să fie acceptate). Chiar dacă lucrează în grup, elevul trebuie urmărit în evoluția sa pentru că rolul echipei din care face parte nu este de a-l uniformiza, ci, dimpotrivă, de a-l valoriza.

În lucrarea *Lecții de actorie pentru profesori*, Alan Maley și Alan Duff considerau că există o legătură între profesor și actor, în primul rând prin entuziasmul manifestat și care se transmite celor din jur, apoi prin expresivitate, pasiune, iluminare, captivare și chiar distracție. Un profesor bun stărnește entuziasmul pentru materia predată.

În clasă, profesorul îndeplinește un rol, iar predarea eficientă este un spectacol, în cadrul căruia atenția elevilor trebuie captată continuu. Un prim element important în realizarea unor lecții desăvârșite îl constituie aprofundarea materiei. Profesorul trebuie să cunoască în profunzime materia pe care o predă. Prin îmbinarea celor două elemente: cunoașterea materiei și pasiune, energie în transmiterea cunoștințelor, rezultatele elevilor se îmbunătățesc. Gesturile, mimica, vocea, mișcarea sunt, de asemenea, elemente care completează informația, o clarifică și trebuie să devină componente importante ale actului de predare.

Pentru ca elevii să fie motivați, să fie atenți și să învețe, trebuie să aibă încredere în capacitatea profesorului, în interesul său față de domeniul de studiu și față de elevi.

Pozițiile, locurile în care se situează profesorul și elevul în clasă au un efect direct asupra procesului de comunicare. În procesul de predare, ca și în actorie, comunicarea este totul. La realizarea unei bune comunicări ajută și folosirea umorului, trăsătură importantă pentru un profesor, care contribuie la crearea unei relații solide, la detensionarea relațiilor, îmbunătățirea procesului de comunicare și la încurajarea implicării elevilor. De altfel, există o strânsă legătură între umor și creativitate.

Generația actuală este dependentă de mediul vizual. De aceea, împrumutarea unei alte tehnici din lumea teatrului, jocul de rol, este importantă în procesul educativ. Prin întruchiparea unui personaj elocvent, profesorul poate să transforme concepte abstracte în concret, să mențină atenția elevilor, să clarifice anumite sensuri și să încurajeze elevul să se gândească la materia discutată. Dar nu numai profesorul poate să și asume un rol, ci și elevul și astfel este pus în situația de a înțelege mai bine personajul.

În ceea ce privește tehnologia, selectarea instrumentelor cu care profesorii lucrează este esențială pentru succesul lecției. Importanța nu este integrarea în predarea lecției a celei mai noi tehnologii, ci adecvarea ei la conținutul prezentat.

Ora de limba și literatura română devine o provocare, mai ales în momentul în care, la sfârșitul celor patru ani de studiu, elevii trebuie să susțină două examene la această disciplină, adică o treime din probe. Dacă mai adăugăm și limba străină care se încadrează în aceeași arie curriculară Limbă și comunicare, ponderea crește la jumătate. Ce răspundere pentru profesorul din acesta arie! În plus, într-o societate puternic informatizată, invitația la lectură rar găsește un răspuns pozitiv. Așadar, profesorul de română trebuie să răspundă mai multor cerințe: pregătirea copiilor pentru a face față unor examene, dar și găsirea unor modalități de a captiva, de a cultiva plăcerea pentru lectură, de a invita la reflecție.

În concluzie, școala este deseori percepută de elevi și, uneori, chiar și de părinți, drept un mediu rigid, dedicat exclusiv transmiterii de informații și transformării elevului în receptacul de cunoștințe. Această instituție precum și profesorii ar trebui să se dedice în aceeași măsură formării de indivizi pregătiți din punct de

vedere intelectual și formării de caractere și modelării de personalități. Arta dramatică are această capacitate de a descoperi potențialul creativ al elevului și de a-i da noi căi prin care să descopere informația. Arta dramatică îmbunătățește demersul didactic, făcând receptarea informațiilor mai plăcută și creând un mediu plăcut în care elevii pot îmbina învățarea cu descoperirea de sine și seriozitatea cu jocul.

Dezvoltarea emoțională la copii și tehnicile creative

De **Daniela Lavric**

Pe lângă faptul că școala este principalul furnizor de informații, aceasta trebuie să-și asume rolul de a dezvolta abilitățile de comunicare a copiilor și să-i pregătească eficient pentru întâmpinarea și soluționarea situațiilor problemă ce vor apărea de-a lungul vieții. Asumarea responsabilităților, investigarea multilaterală a unei surse de informație, lucrul în echipă, empatia, optimismul sunt câteva lucruri pe care dascălul trebuie să se axeze. Viitorul om necesită abilități optime în vederea construirii unor relații armonioase cu societatea, cu familia sau cu diferite starturi sociale. De aceea, învățătorul este, alături de părinți, punctul de sprijin al unei dezvoltări personale, de cunoaștere și autocunoaștere a copilului, este factorul care contribuie la construcția conștiinței de sine pentru interacțiunea cu lumea exterioară.

Tehnicile creative folosite în clasa vizează procesul creativ și nu produsul finit. Scopul activităților vor fi stabilirea unui climat pozitiv ce vor determina sentimentul de siguranță al copilului, comunicarea ca proces de formare a legăturilor între actanți, exprimarea dorințelor. Totuși, cadrele didactice care vor utiliza metode creative de dezvoltare personală vor urma cursuri de perfecționare axate pe acest subiect. Fiecare învățător participă cu experiența proprie la îmbunătățirea metodelor active de aceea nu există reguli stricte la impunerea acestora, flexibilitatea este cea mai importantă regulă. Mai important este ca activarea cunoașterii să fie prin ochii elevilor, informația să fie transformată prin prisma necesităților acestora pentru eficiența dezvoltării emoționale și cunoașterea lumii exterioare.

Un copil cu o dezvoltare armonioasă va manifesta încredere în sine și în activitățile pe care le va desfășura, ca urmare a susținerii constante din partea adulților, curiozitate afișând o deschidere spre cunoaștere, spre lucruri pozitive și care îi fac plăcere, intenționalitate dovedind eficiența în amânarea satisfacerii imediate a trebuințelor, autocontrol, capacitatea de a comunica și a coopera pentru a-și atinge scopurile. Construirea unui caracter armonios depinde de factorii sociali și de modul în care aceștia reușesc să-și satisfacă anumite nevoi, înafară de condițiile materiale mai contează și securitatea fizică, psihică și afectivă.

Joaca, aerul curat, o hrană sănătoasă și o dietă echilibrată, odihna, curățenia și afecțiunea sunt necesități primare ale copiilor, aceștia sunt factori esențiali ai dezvoltării armonioase. Necesitățile unui copil sunt diverse, complexe și se dezvoltă împreună acesta.

În perioada școlară, copilul se integrează în grupul social, prima etapă fiind integrarea în clasă. Clasa, ca și microgrup stabilește o serie de reguli nescrise la copilul trebuie să se adapteze, acest

lucru modificând regimul de viață al acestuia. Faptul că trece de etapa în care jocul se transformă în responsabilitate și este pus în fața faptului de a renunța la satisfacțiile imediate, copilul trebuie să se implice și să se organizeze pentru a obține finalitatea activităților sale.

Diferențele între copii apar în aceste momente când fiecare își valorifică trăsăturile de personalitate. O stimă de sine echilibrată, o bază stabilă a comunicării asertive sunt factori ce pot determina imaginea sa în societate. Importanța jocului este încă destul de mare, acesta fiind calea eficientă de a urma regulile impuse de către adulți, conduita elevului se centrează pe respectul față de sine și de ceilalți. Prin respectarea directivelor se dezvoltă spiritul de echipă și cinstea ca factori ai caracterului, se manifestă un interes sporit pentru năncălcarea regulilor și de către alți membrii ai grupului.

Tehnicile creative îi ajută pe copii să își depășească sentimentele negative, să contacteze informații noi prin intermediul colegilor, să primească suport emoțional de la grupul de contact. Prin jocuri creative dascălul stabilește o relație apropiată de copil, pentru ca acesta să se simtă în siguranță și să se desfășoare în voie. Scopul activităților se centrează pe comunicare, concept esențial în procesul de autocunoaștere și cunoaștere interpersonal, prin rolurile pe care le adoptă elevul va interacționa cu mediul înconjurător și cu credințele celorlalți din grup. Un obiect de atins este și modificarea comportamentului în funcție de interlocutor, contactul cu persoanele este diferit în funcție de context și copilul trebuie să știe să își definească atitudinea corespunzătoare.

Tehnicile creative se bazează pe modelaj, colaj, pictura, desen, teatru, basme, joc, marionete, dans și muzică. Pe lângă relaxare, aceste strategii dezvoltă creativitatea, exprimarea fără limite a emoțiilor, a sentimentelor, a dorințelor și se pune accent pe dovedirea unei atitudini pozitive față de restul grupului.

La formarea coeziunii grupului, sau a clasei ca întreg, se vor parcurge mai multe etape, prin care învățătorul își va pune amprenta proprie asupra personalității grupului. În prima fază se observă stadiul de formare, în care copii se vor baza mai mult pe lider. Acesta le va oferi sentimentul de siguranță dar în același timp va observa și va nota particularitățile fiecărui membru, astfel va putea elabora reguli stricte pentru fiecare în vederea obținerii unor rezultate satisfăcătoare.

După parcurgerea primei etape urmează furtuna, o fază caracterizată prin competiție și conflict la nivelul membrilor. Copii se lovesc de diversitate, de faptul că există și alte ideologii, culturi sau convingeri, un lucru destul de neobișnuit mai ales că trebuie să ajungă la un compromis în vederea atingerii obiectivelor grupului prin aportul individual. Din cauza conflictelor apar relații de rivalitate, se manifestă tendințele de retragere și de dominare. În cele din urmă, grupul va atinge faza de normare, moment în care se evidențiază coeziunea, apar sentimentele de apartenență la grup, vor exista împrejurări în care comunicarea va fi eficientă, vor fi schimburi de informații eficiente iar ca rezultat creativitatea va atinge nivelul maxim.

După munca susținută, grupul va funcționa normal cu relații de loialitate, de sprijin și bazate pe intercunoaștere. De menționat faptul că nu toate clasele ajung la eficiență în comunicare și adaptare, însă depinde de învățător ca etapele să fie parcurse până la obținerea rezultatelor cerute. Copii se vor simți securizați, sentimentul de teamă dispare treptat iar membrii vor efectua

cerințele cu soluții concrete atât la nivel individual cât și la nivel de grup. Direcția grupului va fi stabilită de scopurile comune, de faptul că elevii au vârste apropiate deci în mare vor avea aceleași interese, probleme sau preocupări. Coeziunea clasei este reglată și de numărul elevilor deoarece un număr mare de copii va aduce tot atâtea atitudini, comportamente sau informații.

Din punct de vedere a dezvoltării creativității, un grup încheiat direcționat spre activități ce vizează acest aspect, va avea rezultate excelente la nivel de grup și la nivel individual. Influența va fi reciprocă, copilul este modelat de clasă iar clasa este individualizată de aportul fiecăruia, procesul creativ va avea două direcții date de cei doi factori: clasa și elevul.

Obiectivele vizate de dascăl în momentul alegerii activității respective se axează pe dezvoltarea capacității de comunicare – verbală și non-verbală, optimizarea procesului de autocunoaștere și cunoaștere interpersonală, construirea și dezvoltarea unor valori morale pozitive, depășirea blocajelor emoționale, experimentarea unor situații conflictuale în vederea prevenirii și acționării optime, extinderea domeniilor cognitive.

Învățătorul poate stabili strategiile de cunoaștere a problemelor elevilor în vederea ameliorării acestora. Tehnicile creative pot îmbunătăți comportamentul în caz de timiditate, probleme de integrare în grup, negativismul, nervozitatea, randamentul școlar slab, hiperactivitatea, probleme legate de stima sine scăzută.

Desenul și pictura

Studiul privind modul de interpretare al desenelor copiilor s-a dezvoltat de-a lungul timpului. Copilul reușește să se exprime prin intermediul picturii, activitatea în sine este foarte important deoarece implică și afectivitatea copilului.

Desenul este un mod de comunicare cu lumea exterioară, adulții pot regăsi în imagini trăirile, sentimentele și nevoile acestora. Prin activități ce implică acest tip de joc, învățătorul înțelege mesajul transmis fără a comunica direct cu elevul. Ca formă de exprimare, desenul povestește ce nu poate fi spus, transpune povestea ce încă nu s-a scris. Părinții împreună cu învățătorul pot determina anumite aspecte negative legate de dezvoltarea emoțională a copilului, desenul este un mijloc de identificare a problemelor din sânul familiei, probleme ce se manifestă în comportamentul acestuia. Până la vârsta de 7-8 ani copilul transpune în desene realitatea văzută din punctul său de vedere, el nu redă fotografic sau captează mediul ci își prezintă informațiile legate de ce știu ei despre lume, deoarece acesta nu are construite elementele spațiale, detalii ce țin de spațiul real. Activitatea în sine este un mijloc de comunicare, este contextul perfect pentru a arăta relațiile construite cu familia, prietenii, frații, educatorii și influența acestora asupra sa.

Lucrarea este dovada inteligenței și a stabilității emoționale, modul de realizare a desenului, împreună cu gradul de perfecțiune, echilibrul, detaliile, culorile sunt elemente ce demonstrează acest aspect.

Modelajul

Modelajul activează mai multe simțuri copilului decât desenul deoarece implică imaginație, experiențe tactile și kinestezice, lucrul cu culorile, îmbinări și bineînțeles vizualizarea produsului finit. Această activitate implică creativitate, cere cât mai multe elemente care provin din spațiul real, copii pot transmite într-un

context amuzant eventuale probleme interioare. Mai mult, modelajul poate dezvolta și capacitatea de socializare în cazul în care învățătorul pregătește o machetă cu scene din viața cotidiană, viața școlară sau de familie. Utilizarea culorilor și amestecarea lor în vederea obținerii unor noi culori oferă informații din domeniul cromatic. O activitate ce are ca temă modelajul vitalizează și implică activ creativitatea.

Colaajul

Activitate ce constă în alăturarea sau atașarea mai multor tipuri de materiale, cu texturi și culori diferite, ce implică activ creativitatea copilului. Scopul acțiunii se stabilește în funcție de interesele copiilor, însă lucrarea finală va purta amprenta personală și va transpune modul de interiorizare a realității prin ochii copilului care poate nu va avea același scop cu al învățătorului. Copilul poate vizualiza produsul finit în altă manieră decât adulții, el percepe necesitatea unui obiect din alte perspective și anume prin nevoile și interesele sale de moment.

Modelajul poate fi efectuat pe suprafețe plane, bi sau tridimensionale, având în vedere crearea unui tablou, imagini, locuri. Pe lângă creativitate, colaajul implică dezvoltarea dexterității, orientarea spațială, atenția, relaționarea cu ceilalți, vizualizarea în spațiu, dezvoltarea cognitivă dacă se utilizează teme specifice unor perioade din istorie, artă, literatură.

Teatrul

Implicarea copilului în activități ce vizează transpunerea sa în alte contexte, îl va ajuta să-și înfrunte temerile, să-și clarifice anumite neînțelegeri legate de stabilitatea emoțională. Actorul trebuie să-și dezvolte o latură paralelă, transmițând emoții care nu-i aparțin și transmițând mesaje prin simboluri. Elevul comunică atât prin vorbe, comportament și gesturi, deci în asemenea situații se dezvoltă abilitățile verbale și non-verbale de comunicare. Punerea în scenă necesită imaginație, stăpânire de sine și perseverență. Mai mult, teatrul dezvoltă abilitățile de a munci în echipă, partenerii trebuie să dovedească compasiune față de ceilalți, să se ajute reciproc și să se completeze, în acest fel formează o echipă cu același scop – succesul.

Este de preferat să promovăm activități ce implică teatrul, atât din punct de vedere al limbajului, cât pentru stimularea creativității, urmărind permanent dezvoltarea capacităților creatoare și înțelegerea realității ale fiecărui copil. Să învățăm elevii noștri să recepteze frumosul, să-l guste și să-l comunice altora, să descopere bogăția de idei și sentimente, să cunoască viața, lumea, societatea.

Teatrul stimulează imaginația și creativitatea, dezvoltă limbajul, gândirea și vocabularul, facilitează înțelegerea metaforelor și expresiilor lingvistice Prin participarea la cursurile de teatru, copiii își înving teama de a vorbi în public, își dezvoltă abilitățile de exprimare verbală și corporală, își perfecționează dicția, învață să își stăpânească emoțiile și să își optimizeze abilitățile de comunicare, este un atelier liber, creativ, bazat pe imaginația și capacitatea de improvizație a copiilor; le va dezvolta mult personalitatea și le va ordona contribuția în colectivitate.

Teatrul reprezintă o lume paralelă, o lume a fanteziei prin care copilul face cunoștință cu elemente din trecut. Modă, cultură, stil de viață, forme de comunicare – toate aceste aspecte se învață fără a fi asimilate pur și simplu. Astfel copilul își va construi un ansamblu de cunoștințe într-un anumit domeniu prin diferite

conexiuni între informații, ce nu vor fi doar prezentate.

Basmele

Cel mai important aspect de luat în seamă în momentul alegerii basmelor este faptul că întotdeauna binele învinge răul, un mesaj puternic pentru copii. Basmele sunt scene din viața noastră reprezentate cu ajutorul fanteziei, realitatea și spațiul mitic se îmbina eficient pentru a transmite sentimente pozitive. Implicațiile morale transmise de text conduc spre deschiderea față de ceilalți, încurajarea, iubirea și dreptatea. Copilul va interioriza aspecte ce țin de propria identitate, se va identifica cu personajul în căutarea sa a binelui, va înțelege emoțiile eroului transpunându-se în plan imaginar. Astfel de istorioare dovedesc copilului că sentimentele sale nu sunt ieșite din comun, că este ceva normal să simți dragoste, furie, teamă, singurătate, izolare. Sentimentele negative nu sunt constructive pentru creativitate, copilul frustrat și singur nu se va adapta la clasă iar potențialul său creativ nu va ieși la suprafață decât în cazul în care sunt depășite.

Ca strategie de dezvoltare a creativității, prezentarea basmelor este utilă deoarece furnizează imagini fantastice, acțiuni ce depășesc limita realului, simboluri și activități din sfera imaginarului, deci materie primă pentru procesul creativ. Copilul va utiliza aceste elemente pentru a face asociații cu activitățile sale zilnice, le va încadra în sistemul său de cunoștințe.

Muzica și dansul

În principiu, muzica scade anxietatea, relaxează și inspiră, este una dintre cele mai bune metode de calmare în situații stresante. La clasă, utilizarea muzicii stimulează procesul creativ, scade stările de anxietate și ameliorează relațiile dintre membrii. Copii pot lucra pe fond muzical, fiind antrenați de ritmul muzicii pentru a desena linii, umbre, simboluri, fie vor cânta la instrumente muzicale ceea ce cere o mai mare implicare în activități. Este foarte important să li se prezinte o gamă variată de instrumente în vederea identificării celui ce se mulează pe personalitatea copilului. Instrumentul va deveni o formă de comunicare cu lumea exterioară, reprezentând modalitatea de exprimare cea mai eficientă. Prin astfel de conjuncturi li se va întări puterea de concentrare, stima de sine, motivarea, în plan social, muzica și celelalte componente ale sale dezvoltă cooperarea, lucrul în echipă, stimularea imaginației și a creativității. Competențele vizate de muzică sunt componente ale domeniului estetic și creativ, dezvoltă valorile morale și aspecte emoționale.

Dansul este un mijloc artistic de exprimare a unui mesaj printr-o succesiune de mișcări ritmice, variate și expresive ale corpului, executate în ritmul muzicii, având caracter religios, de artă sau de divertisment. (Wikipedia, 2014.)

Prin natura sa muzica și dansul se axează pe limbajul universal, aceste instrumente transmit mesaje ce sunt interpretate și înțelese de indivizii din întreaga lume, fiecare persoană se simte conectată cu restul lumii muzica construind punți ale comunicării interumane. Prin dans, copilul se manifestă motric pentru a evidenția sentimente, idei, culturi deoarece dansul este o sursă de informare, pe lângă faptul că relaxează și dezvoltă. Prin intermediul dansului copii pot afla lucruri interesante despre alte culturi, reflectate în mișcări, ritmuri, mesajul cântecului. Fiecare zonă de pe mapamond are specificul ei transmis mai departe la descendenți cu ajutorul simbolurilor muzicale și ale dansului. Astfel, copilul face cunoștință cu tradițiile, valorile, nevoile altor

structuri sociale din care poate extrage învățăminte.

Dezvoltând capacitatea cognitivă a copilului, muzica și dansul sunt promotoare ale creativității, în situații problemă individul va reuși să se adapteze mai ușor mediului cu ajutorul informațiilor interiorizate prin muzică.

Bibliografie

1. Avram, I., 2000, Cartea educatoarei, Ed. Tipomur, Tîrgu-Mures.
2. Baban Adriana, 2000, Ghid metodic pentru orele de dirigentie și consiliere, Imprimeria Ardealul, Cluj- Napoca.
3. Bocos, M., 2002, Instruirea interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune, Editura Presa Universitară Clujeană, ClujNapoca.
4. Bocos, M., 2007, Teoria și practica cercetării pedagogice, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

Antiviolența, un deziderat al zilelor noastre

De **Liliana Pricopi**

Trăim zile foarte complicate, de cum ne trezim și până în noapte târziu, pe toate canalele televiziune se vorbește doar de violență, fie domestică, fie verbală, fie instituțională, agresivitatea a atins cote maxime și ne întrebăm „la ce se va ajunge?” În școli, ne confruntăm cu copii la grupă agresați de părinți, de vecini, de frați, de profesori, de ei între ei, fenomenul are o larghețe fără precedent. Dar noi știm că orice act de violență se naște în urma unui motiv, de aceea ne propunem să depistăm motivele care duc la declanșarea violenței și agresiunii și să putem oferi soluții în stingerea conflictelor. Astfel că ne-am propus să recurgem la unele programe de prevenire și combatere a violenței, atât în școală, cât și în afara acesteia.

Pentru a preveni cu succes fenomenele de hărțuire, intimidare, agresiune, trebuie găsite practicile cele mai la îndemână. Căutând traiectoriile cele mai accesibile nouă, profesorilor, am clasificat aceste practici în:

- practici de formare și informare
- practici de creștere a gradului de conștientizare
- practici de consolidare a capacităților
- practici de finanțare și oferire de sprijin
- practici de comunicare, informare, de creare de rețele
- practici de modificare și dezvoltare a politicilor
- practici de dezvoltare a parteneriatelor

Faptul că ne propunem să formăm comportamente dezirabile unei societăți atât de schimbătoare, este limpede, faptul că informăm și exemplificăm zilnic, care sunt efectele agresiunii și violenței domestice și nu numai, nu poate fi contestat de nimeni, dar în același timp suntem conștienți de rolul partenerilor în promovarea și desfășurarea acestor acțiuni anti-bullying în școli și societate.

Noi, cei implicați în actul educațional, profesorii, ne unim forțele pentru a găsi metode pentru prevenirea și combaterea acestui flagel, care poartă numele de VIOLENȚĂ. Ceea ce este însă foarte deranjant este faptul că în breasla noastră, din păcate, mai avem și „colegi” care sunt ei înșiși autori a multor acte de violență verbală, atitudinală dar și fizică, trebuie să fim corecți și să fim cât se poate

de tranșanți în ceea ce-i privește pe acești indivizi, pentru că educația nu se face "cu bâta, cu cureaua și nici cu urlatul", aceste practici au apus odată cu era când au fost promovate și tolerate, însă acum, noi cei care plămădim aluatul individului de mâine, trebuie să fim calmi, îngăduitori, toleranți și nu în ultimul rând implicați, pentru a fi schimbată această mentalitate și a lăsa o amprentă pozitivă în ceea ce ne privește.

La nivel de unitate școlară, de grupă, avem datoria morală de a ne implica și de a schimba lumea prin ceea ce facem zilnic, promovăm practici anti-bullying, găsim strategii și metode de a pune în valoare aceste practici, promovăm programe anti-violență, cum sunt "Stop, violenței în școli!", "Violența nu e pentru noi!", "Vorba dulce, mult aduce!" și, de asemenea, programe de promovare a sănătății și a bunului comportament, cum este programul: "Sănătatea mea ține de tine!" – prin care promovăm alimentația sănătoasă, o alimentație bazată pe fructe și legume, alimentația la timp și cu alimente proaspete.

Prin informarea zilnică a copiilor și formarea unor atitudini pozitive, a unor comportamente sociale adecvate, avem certitudinea că acești copii nu avea pe viitor o conduită deviantă, avem certitudinea că respectul, mila și dragostea de aproape îi vor însoți mereu.

Prin acțiunile desfășurate ca și atelire de lucru, informăm atât copii, cât și părinții implicați . care sunt consecințe agresivității și ce atrage după ea violența. Prin punerea în scenă a unor piese de teatru, scoatem în relief ceea ce se numește durerea, suferința, consecința violenței. Prin jocurile de rol, punem în valoare compasiunea, implicarea, acționarea la timp și cu efect, asupra cauzei, prin campania, un mărtisor cu mesaj, am folosit prin intermediul mărtisoarelor oferite persoanelor de pe stradă, mesaje de genul: "Dacă mă lovești, să știi că mă doare!", "Tu nu știi ce înseamnă să fii lovit?", "Dacă vei fi bun și Dumnezeu va fi bun cu tine!", prin toate mesajele transmise am dorit o trezire și conștientizare a celor de lângă noi, am dorit o schimbare de atitudine dar și de mentalitate.

În toate aceste campanii desfășurate la nivel de unitate, avem de partea noastră copiii, părinții, care se implică voluntar și duc la o schimbare în bine a societății. Totodată copiii învață prin desfășurarea de campanii de prevenție, cum să se comporte dacă sunt agresați, cui să se adreseze, să nu răspundă la violență, cu violență, să nu ascundă faptul că sunt agresați. În același timp, copiii sunt conștienți că fără implicare nu vom schimba nimic, dacă nu ne pasă astăzi, mâine s-ar putea să fim chiar noi victimele acestui fenomen tot mai răspândit: intimidarea, adresivitatea, violența.

În urma evaluărilor, putem constata o diminuare a actului violenței în școli, copiii devenind mai sensibili, mai altruști, mai empatici și chiar mai dornici de a se implica în activitățile de prevenire și combatere a violenței. Prin ceea ce fac ei, copiii devin protagoniștii modelelor de urmat pentru colegii lor violenți, sunt un model și prin felul lor de a pune probleme, devenind un exemplu de bună practică.

Copiii pot ajuta profesorii, organele de poliție, în campaniile de informare în ceea ce privește amploarea bullyingului și a strategiilor prin care să stopăm acest fenomen, să prevenim sau să combatem agresiune de orice fel.

Campaniile pot fi desfășurate atât direct, în acțiuni de stradă, în

acțiuni alături de factorii decisivi ai comunității locale, dar și prin promovarea de exemple de bune practici audio-vizuale anti-bullying, prin inițiative de sensibilizare a opiniei publice, prin instrumente educaționale anti-bullying, cum ar fi: informare, inițiative, publicații, trainiguri, programe de formare.

La nivel internațional, acest fenomen este foarte mult studiat, sunt organizații care au ca obiect de activitate prevenire și combaterea violenței, care, împreună cu poliția, cu factorii decisivi din comunități, fac echipă și duc de cele mai multe ori la rezolvarea de cazuri foarte grele, cu urmări greu de perceput, unde de cele mai multe ori sunt victime copii, femei, persoane în vârstă, vulnerabile.

De asemenea, la nivel internațional sunt programe care sprijină tinerii și copiii agresați de părinți, care au nevoie de consiliere, de terapie și care fără aceste organizații n-ar putea supraviețui, deoarece trauma lor este foarte mare.

Né dorim o lume mai bună, né dorim o lume a păcii și înțelegerii, dar pentru asta trebuie să punem umărul la schimbare, fiecare dintre noi fiind o verigă importantă dintr-un lanț. Doar împreună vom schimba lumea!

Eficiența metodei pălărilor gânditoare în receptarea textelor lirice

De **Liviu Chifane**

Pentru a ajunge la eficiență în interpretarea textelor poetice, este nevoie de căutarea continuă a celor mai bune metode pentru a-i apropia pe elevi de ceea ce înseamnă spiritul poeziei. În acest sens, metoda pălărilor gânditoare își dovedește eficiența prin faptul că încurajează un spectru complet de gândire prin care elevii explorează multiple fațete ale expresiei lirice. Îmbinând aspectele teoretice cu cele aplicative, articolul de față propune un demers didactic în cadrul căruia metoda pălărilor gânditoare este utilizată în interpretarea poeziei *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, de Lucian Blaga, ilustrând beneficiile aplicării unei metode specifice gândirii critice.

În analiza și interpretarea textelor lirice, eficiența abordării didactice se construiește pe două coordonate: pe de o parte, este vorba despre atingerea obiectivelor educaționale, adică realizarea competențelor și construirea atitudinilor și valorilor necesare dezvoltării elevilor și integrării acestora în societate; pe de altă parte, poezia înseamnă trăire, înseamnă conectarea cu tot ceea ce reprezintă viața în toate aspectele ei, iar activitățile desfășurate trebuie să-i facă pe elevi să se apropie de poezii, să simtă că acestea vorbesc chiar despre ei, despre trăirile și experiențele lor și că se pot regăsi în poezie în orice moment.

Pentru a ajunge la eficiență, este nevoie, bineînțeles, de căutarea continuă a celor mai bune metode pentru a-i apropia pe elevi de ceea ce înseamnă spiritul poeziei. Experiența pedagogică arată că multiplele clasificări ale metodelor didactice nu au relevanță, deoarece principalul criteriu al evaluării acestora este eficiența, în condițiile în care nu există o metodă miraculoasă care să îndeplinească toate obiectivele și să rezolve toate problemele. Indiferent de natura metodei, aceasta trebuie să implice elevii în actul instruirii, să formeze și să stimuleze deprinderi, capacități și sisteme de valori, să prezinte flexibilitate și adaptabilitate.

Specifică gândirii critice, metoda pălărilor gânditoare, creată de Edward de Bono, ridică activitatea didactică la un nivel superior. Aceasta se bazează pe deprinderile și abilitățile elevilor de a raționa corect, coerent, logic, pe bază de argumente solide și suficiente. Se facilitează astfel formularea de către elev a unor păreri proprii, originale, și alegerea rațională a unei soluții optime ca produs individual sau de grup, permițând rezolvarea în timp optim a problemelor.

Metoda presupune sarcini diferite care să ilustreze modalități diferite de procesare a datelor. Este o tehnică interactivă de stimulare a creativității, care se bazează pe interpretarea de roluri. Astfel, se urmărește motivarea elevilor pentru lectură prin faptul că aceștia pot corela diferite stiluri de abordare a unei opere literare, construind astfel interpretări multiple.

În funcție de culoare, fiecare purtător de pălărie (sau grup de elevi, în funcție de varianta aleasă) abordează o anumită atitudine asupra textului:

1. PĂLĂRIA ALBĂ (hârtia) – inventarierea neutră a informației primite. Este cea care sintetizează informația și formulează întrebări pentru a obține o perspectivă obiectivă cât mai corectă și completă.
2. PĂLĂRIA GALBENĂ (soarele) – gândirea pozitivă, optimismul și perceperea pozitivă asupra lucrurilor.
3. PĂLĂRIA NEAGRĂ (roba judecătorului) – gândirea critică. Exprimă prudența, grija, avertismentul, judecata, totul însoțit de argumente.
4. PĂLĂRIA ROȘIE (focul, sângele) – abordarea afectivă, conformă cu sentimentele, intuițiile purtătorului. Elevii formulează aprecieri și evaluări subiective, își exprimă sentimentele, reacțiile, fără a fi obligați să le explice.
5. PĂLĂRIA VERDE (vegetația) – creativitatea. Elevii sunt încurajați să formuleze idei noi, să găsească variante, alternative, interpretări originale, să inițieze sugestii, provocări.
6. PĂLĂRIA ALBASTRĂ (cerul) – gândirea de ansamblu. Este pălăria purtată de profesor sau de un elev care are rolul de a conduce discuțiile și de a sintetiza esența acestora. Acesta moderează discuția, rezumă ideile, invită la cuvânt, îi ajută pe ceilalți să găsească soluții și să se exprime.

Eficiența acestei metode în receptarea textelor lirice este dată de pregătirea în prealabil a activității prin explicarea mecanismului și a rolului fiecărui participant. De asemenea, profesorul trebuie să pună la dispoziția elevilor fișe de lucru care să le faciliteze formularea ideilor și adresarea întrebărilor. În plus, se îmbunătățește rezultatul prin schimbarea rolurilor între elevi, în ore diferite, sau în cadrul aceleiași lecții.

Pentru exemplificare, putem lua în considerare un demers didactic în care metoda pălărilor gânditoare este folosită pentru receptarea poeziei *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* de Lucian Blaga:

Clasa: a X-a

Unitatea de învățare: Textul poetic

Subiectul lecției: *Fetele cunoașterii în Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, de Lucian Blaga

Tipul lecției: Lecție de receptare a unei opere literare

Competență generală: Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare

Competență specifică: Identificarea și analiza elementelor de

compoziție și de limbaj în textul poetic

Obiective operaționale:

• cognitive:

- să identifice tema și motivele literare într-un text poetic
- să interpreteze titlul unei opere lirice
- să delimiteze secvențele unei opere lirice
- să interpreteze semnificațiile unui text poetic

• afective:

- să-și exprime sentimentele trăite în timpul lecturii unui text poetic
- să raporteze sentimentele eului liric la propriile trăiri

Momentul lecției: Reactualizarea cunoștințelor și orientarea noii învățări

Se organizează clasa în cele cinci grupe ce simbolizează pălăriile. Activitatea se desfășoară sub moderarea profesorului sau a unui elev foarte bine pregătit (pălăria albastră), care invită fiecare participant să-și prezinte supozițiile și să adreseze celorlalte grupe întrebări care să scoată în evidență toate modalitățile de abordare a textului, pentru a contura complexitatea mesajului poetic.

Pentru ușurarea activității, aceasta se va pregăti în prealabil, prin construirea de către membrii fiecărei grupe a materialului de prezentat și a întrebărilor la care se caută un răspuns:

Pălăriile albe: Ce dorește să exprime eul liric în această poezie? Privind obiectiv, ce informații transmite acesta? Ce semnificație are prezența pronumelui personal „eu” la începutul poemului? Care este semnificația grupurilor metaforice din text? Dar cea a seriilor verbale? În ce constă confesiunea eului liric? Care este crezul poetic al acestuia?

Pălăriile galbene: Care este atitudinea eului liric față de misterele ascunse în lume? Care este plusul cunoașterii luciferice față de cea paradisiacă? Care sunt căile de cunoaștere pentru care optează eul liric? Ce beneficii are acest tip de cunoaștere? Ce se evită prin aceasta? Care ar fi urmările cunoașterii paradisiace?

Pălăriile negre: Este confesiunea eului liric total credibilă? Aveți toate argumentele pentru a susține o astfel de atitudine? Este chiar atât de nocivă lumina altora? Argumentele voastre sunt insuficiente! Am dori o prezentare mai clară, pentru a fi siguri de corectitudinea opțiunilor noastre.

Pălăriile roșii: Ce stări ați trăit când ați citit poezia? Ce sentimente dorește să transmită eul liric? De ce vă amintește textul? Ce porniri v-a trezit atitudinea eului liric? Numiți reacțiile la prima lectură.

Pălăriile verzi: Cum interpretați confesiunea eului liric? Încercați o viziune originală. Putem privi altfel acest demers? Ce alte interpretări pot fi conturate pornind de la textul studiat? Cum altfel ar fi putut eul liric să-și exprime crezul poetic? Ce opțiune ați avea, în locul eului liric? Care ar fi crezul vostru poetic? Prin ce mijloace l-ați exprima?

Eficiența metodei pălărilor gânditoare este dată de faptul că aceasta încurajează un spectru complet de gândire. Elevii pot exersa diferite tipuri de gândire laterală în lectura și interpretarea poeziei. Acesta reprezintă, de altfel, și principalul avantaj al metodei, care utilizează jocul strategiilor de gândire prin intermediul celor șase modele. Astfel, elevii parcurg un spectru larg de abordări ale textului poetic și explorează multiple fațete ale expresiei artistice, dezvoltându-și în acest mod multiple competențe avute în vedere în activitatea didactică. În analiza mesajului abstract al poeziei, acest demers oferă multiple căi și facilitează gândirea critică și constructivă. În ceea ce privește

dezavantajele, putem menționa efortul organizatoric pe care îl presupune aplicarea metodei. Această barieră poate fi însă înlăturată prin implicarea elevilor în pregătirea activităților și menținerea unui nivel ridicat al implicării active a acestora.

Bibliografie:

Barna, Andrei, Georgeta, Antohe, Curs de pedagogie. Teoria instruirii, curriculumului și evaluării, Editura Logos, Galați, 2001
Cucoș, Constantin, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 2000
Cucoș, Constantin (coord.), Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, Editura Polirom, Iași, 2005
Parfene, Constantin, Metodica studierii limbii și literaturii române în școală, Editura Polirom, Iași, 1999
Pânișoară, Ion-Ovidiu, Comunicarea eficientă, Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2006

Revista iTeach: Experiențe didactice. Mozaic retrospectiv 2019

De Olimpiu Istrate

Ca editori ai unei reviste educaționale dedicată profesorilor, avem privilegiul de face o primă lectură pe o serie de texte care acoperă toată gama de experiențe din zona educației – câteodată extrem de interesante, fascinante, disonante, formative sau pur și simplu frumoase. Finalul nostru de an este un moment de celebrare a tuturor cadrelor didactice cu preocupări pentru „devenire” în interacțiunile constante cu noile generații, pe care îl realizăm prin alăturarea, aproape aleatoare, a unor crâmpie din textele publicate anul acesta în revista „iTeach: Experiențe didactice”.

Teoretice sau predominant practice, focalizate sau eclectice, perfecte sau stângace în ce privește modul de elaborare, toate articolele cadrelor didactice denotă încercări de a îmbunătăți propria activitate sau pe cea a colegilor, de a împărtăși din propria experiență și reflecție *pentru a forma*, (re)construind o dominantă marcată de complexitate și o oarecare incertitudine a acestei categorii profesionale distincte prin misiunea sa de contribuție socială cu efecte pe termen lung.

Într-o retorică publică actuală dominată de „experți în educație”, uităm să acordăm atenție unei surse autentice de expertiză – profesorii noștri.

Vremuri grele! nu doar par, ele sunt concrete, reale. Umanitate, spiritualitate, politic, social, toate sunt pe o pantă vizibilă descendentă. E retorică și perimată întrebarea: Încotro ne îndreptăm?

Le consider a fi pline de capcane, teoriile acestea psiho-socio-umane, care provin de la diverse persoane autodidacte, meditativ-introspective ș.a.m.d., și vai, câte denumiri rămân inaccesibile multor persoane.

Lusiana Drăgușin (Școala Gimnazială Făgetelu, Olt), în: Trebuie încurajată evoluția, de orice fel, cu orice preț și cu orice mijloace?

[...] Toate aceste probleme trec de la o guvernare la alta care refuză să vadă realitatea. Țâfna neputinței transpare în discursurile publice, vărsându-se tumultuos asupra elevilor, părinților și profesorilor care îndrăznesc să vină cu sugestii, idei și propuneri.

„Dar cine suntem noi ca să facem schimbări? Știm noi ce să

facem?” se întreba, retoric, o doamnă inspector din M.E.N. la o dezbatere publică pe teme educaționale. Ignoranța și pasivitatea nu au fost, nu sunt și nu vor fi instrumente ale progresului. Diriguitorii învățământului uită prea des că într-o societate democratică transparența, libertatea cuvântului și gândirea critică sunt factori care pot determina schimbările mult dorite de toți. Silviu Suliță (Școala Gimnazială Nr.1 Suceava), în: Fața neplăcută a educației

De-a lungul timpului, ca urmare a experienței personale în mediul școlar, am sesizat de foarte multe ori un fenomen frapant prin instabilitatea sa, prin modul imprevizibil de manifestare, determinat de conjuncturi dintre cele mai diverse sau chiar de însăși starea psihologică a protagoniștilor. Este vorba despre întrepătrunderea voce/tăcere în cadrul organizației școlare. [...] vocea și tăcerea apar ca resurse de comunicare strategică adoptată de protagoniști în funcție de moment, interacțiune, context, audiență. Apare însă situația în care cele două fenomene se manifestă rigid, impus am putea spune, fără nicio posibilitatea de transformare sau schimbare.

Teodora-Artemis Cristea (Școala Gimnazială Nr. 12 Miron Costin, Galați), în: Voce sau tăcere, în organizația școlară?!

Experiența de părinte mi-a oferit, de asemenea, imaginea anumitor tipuri de management practicate la nivelul grădiniței copilului meu. Consider că stilul managerial are o importanță determinantă în adaptarea unui debutant la cerințele și rigorile profesiei didactice, primul „contact” cu acest sistem fiind temelia dezvoltării lui ulterioare în plan personal și mai ales profesional. Marilena Trifan (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 6, Buzău), în: Ethosul în grădinița de copii, influențat de stilul managerial

Scopurile și obiectivele învățământului românesc s-au schimbat în ultimele decenii, accentul nu mai cade pe însușirea unor cunoștințe ci pe formarea competențelor. Elevii trebuie să capete pârghiile prin care, mai târziu, se vor descurca singuri, adică trebuie să învețe cum să învețe. Profesorul este din ce în ce mai mult un coordonator care să îndrepte pașii copiilor în direcția potrivită.

Gabriela Popa (Liceul Voievodul Mircea, Târgoviște), în: Metode interactive utilizate în cadrul orelor de limba și literatura română

Tot ceea ce se întâmplă în această societate informatizată ne determină să acordăm o atenție deosebită educației pentru progres. Educația pune accent pe oameni, urmărește dezvoltarea unor calități umane și explorarea potențialului uman, este orientată predominant spre pregătirea pentru viață. Cadrul didactic este dator să dezvolte și să restructureze în același timp, actul educațional.

Loreta Moisă (Colegiul Tehnic Gheorghe Asachi, Onești), în: Educație pentru progres continuu

Pentru ca elevii să fie motivați, să fie atenți și să învețe, trebuie să aibă încredere în capacitatea profesorului, în interesul său față de domeniul de studiu și față de elevi. [...]

În ceea ce privește tehnologia, selectarea instrumentelor cu care profesorii lucrează este esențială pentru succesul lecției.

Importanța nu este integrarea în predarea lecției a celei mai noi tehnologii, ci adecvarea ei la conținutul prezentat.

Carmen Șerbănescu (Școala Superioară Comercială N.Kretzulescu, București), în: Profesorul – actor pe scena școlii

Explorarea lumii operei – creată prin limbaj – se realizează treptat, nu prin parafrizarea banală a conținutului sau disecția sterilă a

expresiei, ci prin racordarea sensibilității, experienței, cunoștințelor, imaginației elevilor la universul afectiv-intelectiv al poeziei. Metodele, înrădăcinate de practica școlară, tradiționale sau moderne, sunt utilizate cu succes în cadrul orelor de receptare a unui text liric, cu condiția dozării ponderii lor, a desfășurării acestora sub forma unui dialog autentic, productiv, respectiv, într-o formă problematizantă, în scopul activării elevilor, al participării lor efective, determinându-i astfel nu doar să investigheze niște informații, ci mai ales să le interpreteze. Florentina Stoian (Școala Gimnazială Nr. 10 Petre Țuțea, Galați), în: Textul liric – între tradiționalism și modernism

Un avantaj al autoevaluării este că apropie pe elevi de profesor, ei devin parteneri în învățare și elevii învață că feedbackul lor este important. Se creează o atmosferă plăcută în clasă. Autoevaluarea este, însă, o strategie care necesită modelare, nu le cerem copiilor opinia pur și simplu, ci urmărim grilele de evaluare pentru a ajunge la numitorul comun al unor competențe cu scopul îmbunătățirii lor, pentru că evaluarea duce la stabilirea unor ținte de atins.

[...] nu pledăm pentru utilizarea exclusivă a instrumentelor clasice sau a celor alternative în evaluarea elevilor, ci pentru o îmbinare a acestora cu scopul de a obține cele mai bune rezultate formative. Cristina Tunegaru (Școala Gimnazială nr. 1, Petrăchioaia, Ilfov), în: Instrumente tradiționale și alternative de evaluare. Autoevaluarea

Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. Abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale în stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Marilena Ifroa (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 56 Anastasia, Galați), în: Competențele sociale ale copilului preșcolar

În contextul învățământului românesc actual, cercetarea credințelor motivaționale ale elevilor, intenția cu care aceștia își ating obiectivele este o prioritate, deoarece există variabile demne de luat în calcul. Elevii învață să se autodepășească sau să îi depășească pe alții ori ca să nu fie depășiți? Într-un învățământ care promovează colaborarea și învățarea integrată, elevul atinge starea de bine ca pe un confort personal sau ca pe o complacere în grup sau ca pe o evoluție colectivă?

Cristina Loredana Cobzuc (Școala Gimnazială Nr. 3 Teodor Bălan, Gura Humorului, Suceava), în: Credințe motivaționale, stare de bine și adaptare școlară

Participarea afectivă și gândirea critică asupra temei în discuție, nașterea întrebărilor, detectarea problemelor (care pot fi chiar și nelămuririle), propunerea de soluții, argumentarea și contraargumentarea au ca finalitate nu numai pregătirea complexă pentru situațiile de viață, dar și autoevaluarea, formarea capacității de plasare pe o hartă a nivelului de dezvoltare a abilităților și cunoașterii în raport cu propriile posibilități, interese, dar și în raport cu ceilalți. Astfel, se formează o adevărată experiență de învățare, cea pe care ne-am dori-o toți, atât profesori, părinți, cât și elevi, pentru că ar schimba viziunea formalistă și imobilă asupra școlii ca instituție oarecare și ar transforma-o în etapă esențială a vieții.

Camelia Mureșanu (Liceul Teoretic Mihail Kogălniceanu, Snagov, Ilfov), în: Comunicarea, factorul esențial în reușita demersului educațional?

Greșelile nu trebuie sancționate imediat ce s-au produs, căci ele

reprezintă un punct de reper în vederea obținerii răspunsurilor bune. Totodată, greșelile pot constitui un punct de plecare pentru o lecție următoare, pe baza lor putându-se constitui strategii care îi vor conduce pe elevi la descoperirea unor lucruri noi. Greșelile noastre, dar și greșelile altora pot contribui la extinderea orizontului cunoașterii.

Carmen Cristea (Școala Gimnazială Nr. 1, Târgu Ocna, Bacău), în: Provocări noi în clasa de elevi

Ca profesor de limba și literatura română, am încurajat mereu exprimarea liberă a elevilor care a generat idei noi și surprinzătoare, dar și produse dintre cele mai reușite, cum ar fi compoziții literare extrem de valoroase. Cu toate că elevii manifestă cu precădere creativitate de tip expresiv și productiv, există și situații în care unii elevi foarte talentați sau chiar geniali dau dovadă de creativitate de tip inventiv, inovator sau emergent. Liviu Chifane (Liceul cu Program Sportiv, Brăila), în: Importanța dezvoltării creativității elevilor

Am constatat că la elevi se manifestă un blocaj determinat de atitudinea profesorului, fapt ce le poate diminua încrederea în sine. Ideile elevilor pot părea extravagante și ciudate, la prima vedere, dar, la o analiză mai atentă, pot fi originale, greu acceptate de gândirea logică. Atitudinea profesorului față de răspunsurile elevilor este primul indicator care are o influență foarte mare asupra formării elevilor, fapt de care ar trebui să ținem cont în activitatea didactică.

Unii profesori induc elevilor necesitatea lucrurilor sigure, prin obiceiul de a insista până când obțin răspunsul anticipat de ei, în forma dorită.

Raluca Toma (Școala Gimnazială Al.I.Cuza, Brăila), în: Factorii ce pot bloca creativitatea elevilor

Tehnicile creative pot îmbunătăți comportamentul în caz de timiditate, probleme de integrare în grup, negativismul, nervozitatea, randamentul școlar slab, hiperactivitatea, probleme legate de stima sine scăzută.

Daniela Lavric (Școala Gimnazială Voitineli, Suceava), în: Dezvoltarea emoțională la copii și tehnicile creative

Personal, consider că profesorul de limbi străine trebuie să vadă în elevul cu CES, care poate nu va reuși să acumuleze cunoștințe lingvistice, dar care are nevoie să fie integrat și educat, posibilitatea de a i se preda limba străină ca o limbă maternă, bazându-se mai mult pe activități ludice, intuitive, decât pe explicațiile științifice, exacte, pe care le simte uneori atât de necesare în predare, și care pot fi date copiilor fără CES. Indiscutabil, integrarea copiilor cu CES rămâne o problemă de actualitate pentru orice profesor și ține foarte mult de efortul personal al fiecărui cadru didactic în parte.

Beatrice Ionela Enache (Școala Gimnazială Al.Piru, Mărgineni, Bacău), în: Integrarea copiilor cu CES la orele de limbi străine

În clasă se fac aprecieri, etichetări atât din partea cadrelor didactice cât și din partea celorlalți elevi, despre aspectul fizic, sexul, rasa, performanțele școlare ale copiilor, acestea fiind aspecte care contribuie la formarea imaginii de sine a acestora, copiii ajungând însă de multe ori să se comporte în funcție de respectivele etichetări.

Diferențele dintre copii care provin din clase sociale diferite, din grupuri socioculturale diferite, care au acces la artă, la călătorii, la media produc conturarea unor imagini despre sine diferite în cadrul clasei de elevi. Rolul cadrului didactic este de a îmbina

eficient aceste determinări și de a crea în clasă un climat favorabil dezvoltării tuturor elevilor.

Florina-Magdalena Onaga (Școala Primară Casa Speranței, Timișoara), în: Imaginea de sine a elevului – construct psihosocial conturat în școală

Din punctul de vedere al structurii de clasă, codul elaborat este asociat mai ales cu clasa mijlocie, în timp ce codul restrâns este specific clasei sociale din zonele defavorizate, cu o densitate mare a populației. Această relație nu este însă absolut necesară. Un cod restrâns poate fi ușor învățat prin relații informale, în timp ce codul elaborat necesită un timp îndelungat și o inițiere specială pentru a fi asimilat.

Grațiela Vișan (Școala Gimnazială Mihai Viteazul, Boldești-Scăeni, Prahova), în: Legătura dintre limbaj și gradul de integrare socială a școlarului mic

Spiritul tolerant și inițiativele de integrare sunt mult mai evidente la persoanele implicate în dialoguri interculturale. Pe de altă parte, atunci când vorbim despre dezvoltarea personală a copiilor, am observat că stima de sine, comunicarea și socializarea sunt mult mai eficiente la elevii care practică activități sportive și interacționează în aceste contexte cu participanți provenind din medii culturale diferite.

Diana-Maria Beldiman (Școala Centrală, București), în: Educație interculturală și jocuri tradiționale

Prin trăirile zilnice brăzdate de fantezie, creație, imaginație, își clădesc imagini proprii, despre ceea ce reprezintă de fapt realitatea, o realitate pe care o poți descoperi jucându-te alături de ei.

Raluca Bratu (Grădinița cu Program Prelungit Nr. 1, Focșani), în: Rolul literaturii în viața elevului din ciclul primar

Copilul din fața ta a uitat ce i-ai dictat acum două minute, dar o să-ți povestească zâmbind, cu ochii sclipicioși a bucurie sau a melancolie, o excursie de acum doi ani.

Copilul ține minte ce ați vorbit acum o lună, la ora de dirigentie, când i-ai scos în curtea școlii și ați stat îngrămădiți pe o pătură. Îți povestește în detaliu ce ați făcut acum jumătate de semestru, în sâmbăta în care ați cules gunoarie din parc. Își amintește cum și-a făcut el listă de cumpărături și cum a organizat, împreună cu alți colegi, serbarea de iarnă. Toate activitățile în afara clasei, care îl ajută să devină din ce în ce mai realist, mai sigur pe el și mai puternic din punct de vedere emoțional.

Andra Cîrșmaru (Școala Gimnazială Nr. 31, Constanța), în: Formăm sau deformăm, aceasta-i întrebarea

Vacanța este perioada în care atât părinții cât și copiii își pot petrece timpul altfel împreună: comunică mai mult, cu mai multă înțelegere pentru nevoile sau limitele fiecăruia, împărțându-și trăirile noi; fac lucruri împreună, punând accent pe calitatea relației, nu pe numărul obiectivelor turistice vizitate sau pe bugetul alocat concediului.

Astfel de activități sunt infinit mai valoroase decât o vacanță în care copilul are normă de cinci pagini de exerciții pe zi.

Viorica Mătilă-Parfeni (Instituția Publică Liceul Teoretic Mihai Eminescu, Bălți, R. Moldova), în: Temele de vacanță – sunt ele justificate sau nu?

Pentru a né proteja copiii împotriva influențelor nefaste, trebuie să-i învățăm să gândească rațional, să distingă binele de rău, să devină oameni integri, să spună adevărul, să-și respecte promisiunile și să-și asume răspunderea comportamentului

personal – toate acestea se realizează prin colaborarea tuturor adulților semnificativi din viața elevului.

Un dascăl al zilelor viitoare nu ar trebui să se teamă de provocare, are nevoie de deschidere și implicare, are nevoie de adaptare din mers către noile cerințe ale schimbării. Prin propriul exemplu putem schimba atitudini, putem chema lângă noi oameni care-si regăsesc valorile în ideile promovate de noi, iar răsplata nu va întârzia să apară, pentru că nimic nu te face mai bogat decât o privire caldă și mulțumitoare a unui copil fericit.

Mariana Vizitiu (Școala Gimnazială Ion Petrovici, Tecuci, Galați), în: Școala părinților

Bibliografie:

Revista "iTeach: Experiențe didactice", articole din numerele 89-100. Online: <http://iteach.ro/experientedidactice/arhiva>
Istrate, O. (2016). Mozaic de experiențe didactice. Revista iTeach – o retrospectivă în fragmente. În: „iTeach: Experiențe didactice”, Nr. 64/decembrie 2016. Online: <http://iteach.ro/experientedidactice/experiente-didactice-revista-iteach-retrospectiva>

Fragmentele prezentate sunt doar un eșantion, alcătuit într-o anumită logică de către colectivul de redacție al revistei iTeach: Experiențe didactice, însă o lectură a paginilor Revistei vă poate releva multe alte texte valoroase, ale celor peste 400 de autori, cadre didactice din comunitatea iTeach.

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice